

NBP

Narodowy Bank Polski

Listopad 2019 r.

Przegląd Spraw Europejskich

Listopad 2019 r.

Przegląd Spraw Europejskich

Wydział Integracji Europejskiej Departamentu Zagranicznego
we współpracy z Departamentem Stabilności Finansowej
Warszawa, 2019 r.

Materiał opracował:
Departament Zagraniczny
we współpracy z Departamentem Stabilności Finansowej

Autorzy:
Agnieszka Brewka
Magdalena Gąsior
Małgorzata Kloc-Konkołowicz
Pamela Łysiak
Maria Majkowska
Martyna Migąła
Joanna Surąła
Aleksandra Wesołowska
Dominik Wiśniewski

Redakcja:
Małgorzata Kloc-Konkołowicz

Przegląd opracowano na podstawie informacji dostępnych na stronach internetowych: Komisji Europejskiej, Rady Unii Europejskiej, Rady Europejskiej, Parlamentu Europejskiego, Europejskiego Banku Centralnego, Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego, Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego oraz serwisu internetowego www.euractiv.com.

Narodowy Bank Polski
Departament Zagraniczny
Wydział Integracji Europejskiej

00-919 Warszawa
ul. Świętokrzyska 11/21
www.nbp.pl

© Copyright Narodowy Bank Polski, 2019

Najważniejsze w tym miesiącu

- **Jesienne prognozy gospodarcze Komisji Europejskiej**

Komisja Europejska obniżyła prognozy wzrostu gospodarczego w stosunku do szacunków z lipca br. Wzrost w strefie euro ma wynieść 1,1% w 2019 r. i 1,2% w 2020 r., a w całej Unii Europejskiej 1,4% zarówno w 2019, jak i w 2020 r. Inflacja pozostanie w latach 2019-2020 na stabilnym poziomie – 1,2% w strefie euro oraz 1,4% i 1,5% odpowiednio w UE27 i UE28.

[wiecej w pkt 1.1](#)

- **Opinie Komisji Europejskiej w sprawie projektów planów budżetowych w strefie euro**

Komisja Europejska nie stwierdziła przypadków poważnego naruszenia wymogów paktu stabilności i wzrostu w projektach planów budżetowych na 2020 r. przedstawionych przez państwa strefy euro. Po raz pierwszy od 2002 r. żadne z państw strefy euro nie jest objęte procedurą nadmiernego deficytu.

[wiecej w pkt 1.2](#)

- **Zatwierdzenie składu nowej Komisji Europejskiej przez Parlament Europejski**

W głosowaniu 27 listopada br. Parlament Europejski zatwierdził ostateczny skład nowej Komisji Europejskiej pod przewodnictwem Ursuli von der Leyen. W kolegium komisarzy znalazło się ośmioro wiceprzewodniczących, którzy będą odpowiadać za realizację działań w priorytetowych obszarach nowej Komisji, oraz osiemnaścioro komisarzy. Pięcioletnia kadencja Komisji, w której nie zasiada przedstawiciel Wielkiej Brytanii, rozpocznie się 1 grudnia br.

[wiecej w pkt 1.3](#)

- **Uchwalenie budżetu UE na 2020 r.**

Parlament Europejski na mocy porozumienia z Radą UE zatwierdził budżet Unii Europejskiej na rok 2020. Budżet zakłada udział Wielkiej Brytanii w finansowaniu wydatków. Zobowiązania budżetowe wyniosą 168,7 mld euro, a całkowite środki na płatności – 153,6 mld euro, co stanowi wzrost odpowiednio o 1,5% i 3,4% w porównaniu ze skorygowanym budżetem na rok 2019.

[wiecej w pkt 2.2](#)

- **Raport EBA w sprawie kredytów zagrożonych**

Według raportu EBA w sprawie kredytów zagrożonych jakość aktywów banków europejskich znacznie się poprawiła w ciągu ostatnich czterech lat. Nadal jednak występują znaczne różnice we wskaźniku kredytów zagrożonych między poszczególnymi krajami.

[wiecej w pkt 5.2](#)

Spis treści

1. Komisja Europejska	5
1.1. Jesienne prognozy gospodarcze Komisji Europejskiej	5
1.2. Opinie Komisji w sprawie projektów planów budżetowych w strefie euro	6
1.3. Komisja Europejska pod przewodnictwem Ursuli von der Leyen zatwierdzona przez Parlament Europejski	6
2. Rada Unii Europejskiej	9
2.1. Posiedzenie Rady do Spraw Gospodarczych i Finansowych 8 listopada 2019 r.	9
2.2. Posiedzenie Rady do Spraw Gospodarczych i Finansowych 15–18 listopada 2019 r.	9
3. Eurogrupa	11
3.1. Posiedzenie Eurogrupy 7 listopada 2019 r.	11
4. Europejski Bank Centralny	12
4.1. Zmiana na stanowisku prezesa EBC	12
4.2. Publikacja skonsolidowanych danych bankowych	12
4.3. Raport EBC o stabilności finansowej w strefie euro	12
4.4. Opinie EBC na temat projektów krajowych i unijnych regulacji w zakresie bankowości centralnej i rynków finansowych	13
5. Europejski Urząd Nadzoru Bankowego	14
5.1. Metodyka testów warunków skrajnych sektora bankowego w UE	14
5.2. Raport w sprawie kredytów zagrożonych	14
5.3. Raport w sprawie czynników ryzyka w sektorze bankowym UE	15
6. Inne	16
6.1. Nowa polityka kredytowa EBI dla sektora energetycznego	16
6.2. Czwarty raport na temat wzmocnionego nadzoru nad Grecją	16
Zapowiedzi wydarzeń w grudniu 2019 r.	17
Wykaz skrótów	18

1. Komisja Europejska

1.1. Jesienne prognozy gospodarcze Komisji Europejskiej

Według jesiennych prognoz [opublikowanych](#) przez KE 7 listopada 2019 r. wzrost gospodarczy w UE (zarówno w UE27, jak i UE28) ma wynieść 1,4% w tym roku oraz w dwóch kolejnych latach. Wzrost w strefie euro będzie niższy i osiągnie 1,1% w tym roku, a w latach 2020 i 2021 wyniesie 1,2%. Prognozy KE obniżyły się w stosunku do szacunków z lipca br. W przypadku bieżącego roku prognozowany wzrost w strefie euro obniżono o 0,1 pkt proc., a w przypadku 2020 r. – o 0,2 pkt proc. Jeśli chodzi o szacunki dla UE, prognozy na bieżący rok nie zmieniły się od lipca, natomiast prognozy na przyszły rok uległy obniżeniu o 0,2 pkt proc.

Komisja Europejska obniżyła prognozy wzrostu gospodarczego w stosunku do szacunków z lipca br. Wzrost w strefie euro ma wynieść 1,1% w 2019 r. i 1,2% w 2020 r., a w całej Unii Europejskiej 1,4% zarówno w 2019, jak i 2020 r. Inflacja pozostanie w latach 2019-2020 na stabilnym poziomie: 1,2% w strefie euro oraz 1,4% i 1,5% odpowiednio w UE27 i UE28.

Poziom inflacji w tym i następnym roku ma się utrzymywać na stabilnym poziomie w każdym z analizowanych obszarów – w strefie euro ma to być 1,2%, w UE27 1,4%, a w UE28 1,5%. W 2021 r. inflacja ma wzrosnąć do poziomu odpowiednio 1,3%, 1,6% i 1,7%. Od czasu letniej prognozy KE szacunki dla strefy euro obniżono w odniesieniu do 2019 r. Dla UE27 szacunki obniżono w odniesieniu do obecnego roku, natomiast na kolejny rok są bardziej optymistyczne. Dla UE28 prognoza tegorocznego poziomu inflacji się nie zmieniła, a na 2020 r. została zwiększona o 0,1 pkt proc.

Zdaniem KE gospodarka unijna – w związku z wysoką niepewnością, mało korzystnymi warunkami zewnętrznymi i zmianami strukturalnymi dotyczącymi głównie sektor przemysłowy – wkroczyła na ścieżkę umiarkowanego wzrostu i niskiej inflacji. Wzrost w gospodarce światowej w tym roku ma się obniżyć do poziomu, który może stanowić sygnał zbliżenia się do krawędzi recesji. Nie zmniejszył się poziom ryzyka związanego z konfliktami geopolitycznymi, napięciami w stosunkach handlowych i brexitem. Mimo to europejski rynek pracy pozostał silny, a bezrobocie spadło poniżej poziomu sprzed kryzysu i napędza wzrost płac, co pozwoliło na stabilny wzrost popytu wewnętrznego.

Prognozy gospodarcze dla Polski w latach 2019–2021:

- wzrost PKB: 4,1% w 2019 r., 3,3% w 2020 r., 3,3% w 2021 r.;
- inflacja (HICP): 2,2% w 2019 r., 2,6% w 2020 r., 2,5% w 2021 r.;
- stopa bezrobocia: 3,5% w 2019 r., 3,6% w 2020 r., 3,5% w 2021 r.;
- deficyt sektora finansów publicznych: -1,0% PKB w 2019 r., -0,2% w 2020 r., oraz -0,9% w 2021 r.;

- dług publiczny: 47,4% PKB w 2019 r., 45,5% w 2020 r., 44,3% w 2021 r.

1.2. Opinie Komisji w sprawie projektów planów budżetowych w strefie euro

W ramach realizacji działań wynikających z semestru europejskiego Komisja Europejska [opublikowała](#) 20 listopada br. opinie na temat projektów planów budżetowych 19 państw członkowskich strefy euro.

Komisja Europejska nie stwierdziła przypadków poważnego naruszenia wymogów paktu stabilności i wzrostu w projektach planów budżetowych na 2020 r. przedstawionych przez państwa strefy euro. Po raz pierwszy od 2002 r. żadne z państw strefy euro nie jest objęte procedurą nadmiernego deficytu.

W żadnej z przyjętych [opinii](#) nie stwierdzono poważnego nieprzestrzegania wymogów paktu stabilności i wzrostu. W przypadku dziewięciu państw strefy euro (Austria, Cypr, Grecja, Holandia, Irlandia, Litwa, Luksemburg, Malta, Niemcy) projekty planów budżetowych na 2020 r. zostały ocenione jako zgodne z paktem stabilności i wzrostu. W dwóch krajach strefy euro (w Estonii i na Łotwie) stwierdzono zasadniczą zgodność: wykonanie projektów planów budżetowych mogłoby spowodować odchylenie od średniookresowego celu budżetowego na Łotwie oraz odchylenie od ścieżki dostosowania prowadzącej do tego celu w Estonii. W ośmiu pozostałych krajach strefy euro (Belgia, Finlandia, Francja, Hiszpania, Portugalia, Słowenia, Słowacja, Włochy) wskazano na ryzyko niezgodności projektów planów budżetowych z paktem stabilności i wzrostu w 2020 r. Ich wykonanie mogłoby bowiem doprowadzić do znacznego odchylenia od ścieżek dostosowania prowadzących do osiągnięcia średniookresowego celu budżetowego.

1.3. Komisja Europejska pod przewodnictwem Ursuli von der Leyen zatwierdzona przez Parlament Europejski

27 listopada br. Parlament Europejski, po zaprezentowaniu przez Ursulę von der Leyen kandydatów na komisarzy oraz priorytetów Komisji Europejskiej, [zatwierdził](#) ostateczny skład nowej KE, której kadencja rozpocznie się 1 grudnia br.¹ Za głosowało 461 eurodeputowanych, przeciw było 157, a 89 europosłów wstrzymało się od głosu. W nowym kolegium znalazło się ośmioro wiceprzewodniczących, którym powierzono odpowiedzialność za priorytety określone w [dokumencie](#) „Unia, która mierzy wyżej. Mój program dla Europy”, zawierającym wytyczne polityczne nowej przewodniczącej KE.

Ich nadzorowi podlegają następujące obszary:

- „Europejski Zielony Ład”,
- „Europa na miarę ery cyfrowej”,

¹ Szerzej o dotychczasowej procedurze zatwierdzania kandydatów do kolegium komisarzy w sierpniowo-wrześniowym wydaniu „Przeglądu Spraw Europejskich” 2019 r.

- „Gospodarka, która służy ludziom”,
- „Ochrona europejskiego sposobu życia”,
- „Silniejsza pozycja Europy na świecie”,
- „Nowy impuls dla demokracji europejskiej”.

W głosowaniu 27 listopada br. Parlament Europejski zatwierdził ostateczny skład nowej Komisji Europejskiej pod przewodnictwem Ursuli von der Leyen. W kolegium komisarzy znalazło się ośmioro wiceprzewodniczących, którzy będą odpowiadać za realizację priorytetowych działań nowej Komisji, oraz osiemnaścioro komisarzy. W związku z przesunięciem wyjścia Wielkiej Brytanii z UE na koniec stycznia 2020 r. przewodnicząca KE zaapelowała do brytyjskiego rządu o przedstawienie kandydata na komisarza. Rząd Wielkiej Brytanii postanowił jednak nie desygnować kandydata do kolegium. Pięcioletnia kadencja Komisji rozpocznie się 1 grudnia br.

Troje wiceprzewodniczących wykonawczych ma sprawować podwójną funkcję, pełniąc jednocześnie obowiązki wiceprzewodniczących odpowiedzialnych za jedno z trzech głównych zagadnień programu Ursuli von der Leyen oraz wypełniając zadania komisarza.

- Pierwszy z nich (Frans Timmermans, NL) ma za zadanie koordynować prace nad działaniami na rzecz ochrony środowiska i walki ze zmianami klimatu w ramach tzw. Europejskiego Zielonego Ładu, równocześnie pełniąc funkcję komisarza ds. klimatu.
- Druga wiceprzewodnicząca wykonawcza (Margrethe Vestager, DK) ma nadzorować działania na rzecz gospodarki cyfrowej w ramach obszaru „Europa na miarę ery cyfrowej”, jednocześnie pełniąc funkcję komisarza do spraw konkurencji.
- Trzeciemu wiceprzewodniczącemu wykonawczemu (Valdis Dombrovskis, LV) powierzono koordynację działań w zakresie gospodarki, a także funkcję komisarza ds. usług finansowych.

Pozostałych pięcioro wiceprzewodniczących objęło swoim nadzorem następujące obszary:

- prowadzenie unijnej dyplomacji i jednoczesne koordynowanie prac na rzecz silniejszej pozycji Europy w świecie (Josep Borrell, ES),
- wartości podstawowe i przejrzystość (Věra Jourová, CZ),
- promowanie naszego europejskiego stylu życia (Margaritis Schinas, EL),
- stosunki międzyinstytucjonalne i prognozowanie (Maroš Šefčovič, SK),
- demokracja i demografia (Dubravka Šuica, HR).

Pozostałym członkom kolegium komisarzy przydzielono następujące obszary zadań:

- budżet i administracja (Johannes Hahn, AT),
- sprawiedliwość (Didier Reynders, BE),
- innowacje i młodzież (Mariya Gabriel, BG),

- zdrowie (Stella Kyriakides, CY),
- energia (Kadri Simson, EE),
- partnerstwo międzynarodowe (Jutta Urpilainen, FI),
- rynek wewnętrzny (Thierry Breton, FR),
- sąsiedztwo i rozszerzenie (Olivér Várhelyi, HU),
- handel (Phil Hogan, IE),
- gospodarka (Paulo Gentiloni, IT),
- środowisko i oceany (Virginijus Sinkevičius, LT),
- miejsca pracy (Nicolas Schmit, LU),
- równość (Helena Dalli, MT),
- rolnictwo (Janusz Wojciechowski, PL),
- spójność i reformy (Elisa Ferreira, PT),
- transport (Adina Vălean, RO),
- zarządzanie kryzysowe (Janez Lenarčič, SI),
- sprawy wewnętrzne (Ylva Johansson, SE).

W związku z przedłużeniem procesu wyjścia Wielkiej Brytanii z UE do końca stycznia 2020 r. Ursula von der Leyen zaapelowała do brytyjskiego rządu o przedstawienie kandydata na komisarza. Jednak rząd Wielkiej Brytanii, wskazując na zaplanowane wybory parlamentarne, postanowił nie desygnować kandydata do kolegium komisarzy.

2. Rada Unii Europejskiej

2.1. Posiedzenie Rady do Spraw Gospodarczych i Finansowych 8 listopada 2019 r.

Jednym z tematów omówionych podczas posiedzenia Rady do Spraw Gospodarczych i Finansowych 8 listopada 2019 r. były zagadnienia podatkowe. Osiągnięto porozumienie w sprawie dwóch reform przepisów dotyczących podatku VAT. Pierwsza z nich dotyczy przepisów mających na celu ułatwienie wykrywania oszustw podatkowych w transgranicznych transakcjach e-handlowych. W ramach nowych przepisów zaproponowano modyfikację dwóch aktów ustawodawczych: zmianę dyrektywy VAT wprowadzającą wymóg prowadzenia ewidencji płatności transgranicznych związanych z e-handlem przez dostawców usług płatniczych oraz zmianę rozporządzenia o współpracy administracyjnej w dziedzinie VAT, szczególnie określającą współpracę krajowych organów podatkowych w celu wykrywania oszustw dotyczących VAT i kontrolowania przestrzegania obowiązków związanych z podatkiem VAT. Opisane zmiany są uzupełnieniem regulacji VAT w e-handlu, które mają wejść w życie w styczniu 2021 r. Druga reforma przepisów w zakresie podatku VAT dotyczy małych przedsiębiorstw. Ma zmniejszyć obciążenia administracyjne oraz koszty wynikające ze stosowania przepisów przez małe firmy oraz pomóc im w rozwoju i prowadzeniu handlu transgranicznego. Nowe uregulowania obejmują zmiany dyrektywy VAT modyfikującej i upraszczającej zwolnienie z VAT dla małych firm (zwolnienie z VAT w całej UE) oraz zmiany rozporządzenia o współpracy administracyjnej w dziedzinie VAT, usprawniające współpracę organów podatkowych w stosowaniu uaktualnionych przepisów.

W obszarze podatków akcyzowych Rada porozumiała się w sprawie projektu dyrektywy o ogólnych zasadach podatku akcyzowego oraz projektu rozporządzenia o współpracy administracyjnej w zakresie zawartości rejestrów elektronicznych. Ponadto ministrowie zatwierdzili podejście ogólne dotyczące zwolnienia z VAT i akcyzy działań związanych z obronnością podejmowanych w ramach UE. Ministrowie dyskutowali również na temat restrukturyzacji podatków akcyzowych od alkoholu i napojów alkoholowych. Rada zapowiedziała kontynuację prac w tym zakresie, tak aby w grudniu 2019 r. wypracować wspólny kompromis.

2.2. Posiedzenie Rady do Spraw Gospodarczych i Finansowych 15–18 listopada 2019 r.

Rada zatwierdziła porozumienie w sprawie budżetu UE na 2020 r. osiągnięte z Parlamentem Europejskim w ramach prac komitetu pojednawczego. Wszystkie zobowiązania budżetowe wyniosą 168,7 mld euro, co stanowi 0,99% dochodu narodowego brutto (DNB) UE28. Oznacza to, że budżet na 2020 r. będzie większy o 1,5% w porównaniu ze skorygowanym budżetem na 2019 r. Całkowite środki na płatności wyniosą 153,6 mld euro, czyli wzrosną o 3,4% w stosunku do 2019 r. Należy podkreślić, że 21% budżetu zostanie przeznaczony na walkę ze zmianami klimatu. Zwiększono środki na realizację projektów w ramach takich programów, jak: Horyzont 2020 (badania i rozwój),

instrument „Łącząc Europę” (infrastruktura transportowa i energetyczna) czy Program LIFE (ochrona środowiska i klimatu) – łącznie 590 mln euro. Budżet na kolejny rok odzwierciedla priorytety UE, wśród których znajdują się: zrównoważony rozwój, wzrost konkurencyjności europejskiej gospodarki czy bezpieczeństwo i zarządzanie migracją. Wspomniane wielkości uzgodniono przy założeniu, że Wielka Brytania będzie nadal w pełni uczestniczyć w finansowaniu i wykonywaniu budżetu UE na 2020 r. Na podstawie obecnych „Wieloletnich ram finansowych 2014–2020” ustanowiono rezerwę (głównie na nieprzewidziane wydatki) na 2020 r. w wysokości 1,5 mld euro.

Parlament Europejski na mocy porozumienia z Radą UE zatwierdził budżet Unii Europejskiej na rok 2020. Budżet zakłada udział Wielkiej Brytanii w finansowaniu wydatków. Zobowiązania budżetowe wyniosą 168,7 mld euro, a całkowite środki na płatności – 153,6 mld euro. Oznacza to wzrost odpowiednio o 1,5% i 3,4% w porównaniu ze skorygowanym budżetem na rok 2019.

Na mocy [porozumienia](#) z Radą UE oraz zgodnie z procedurą budżetową Parlament Europejski zatwierdził 27 listopada 2019 r. budżet UE na 2020 r.

3. Eurogrupa

3.1. Posiedzenie Eurogrupy 7 listopada 2019 r.

Przewodniczący grupy roboczej Eurogrupy Hans Vijlbrief wraz z prezydentką fińską przedstawił obecny stan prac na szczeblu technicznym nad instrumentem budżetowym na rzecz konwergencji i konkurencyjności (Budgetary Instrument for Convergence and Competitiveness, BICC) i poinformował o ustaleniach w sprawie BICC podjętych w październiku². Obecne prace polegają na zapisaniu postanowień w sprawie BICC w postaci konkretnych przepisów prawnych. Przewodniczący zapowiedział kontynuację uzgodnień na temat BICC w przyszłym roku.

Zgromadzeni na posiedzeniu ministrowie zapoznali się także z postęпами prac nad dokumentami prawnymi związanymi z reformą Europejskiego Mechanizmu Stabilności (European Stability Mechanism, ESM), w szczególności polegającą na tym, że ESM będzie m.in. zapewniał mechanizm ochronny (*common backstop*) dla jednolitego funduszu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji (Single Resolution Fund, SRF). Ponadto podczas spotkania przedstawiono postępy w dyskusjach na forum trzech podgrup działających przy grupie wysokiego szczebla (High Level Working Group, HLWG) nad wypracowaniem harmonogramu negocjacji politycznych w sprawie europejskiego systemu ubezpieczenia depozytów (European Deposit Insurance Scheme, EDIS). Jak poinformował przewodniczący Eurogrupy Mario Centeno, oczekuje się, że w grudniu 2019 r. zostanie przyjęty harmonogram negocjacji politycznych w sprawie EDIS.

Eurogrupa jednogłośnie poparła kandydaturę Isabel Schnabel na stanowisko członka zarządu EBC. Ma ona zastąpić Sabine Lautenschläger, która złożyła rezygnację z dniem 31 października br.

² Więcej na ten temat w „Przeglądzie Spraw Europejskich” z października 2019 r.

4. Europejski Bank Centralny

4.1. Zmiana na stanowisku prezesa EBC

Christine Lagarde, była dyrektor zarządzająca Międzynarodowego Funduszu Walutowego (MFW), 1 listopada 2019 r. [zastąpiła](#) Maria Draghiego na stanowisku prezesa Europejskiego Banku Centralnego, pełniacego tę funkcję od listopada 2011 r. Nowa prezes została w październiku mianowana przez Radę Europejską na ośmioletnią, nieodnawialną kadencję.

4.2. Publikacja skonsolidowanych danych bankowych

Europejski Bank Centralny (EBC) [opublikował](#) 6 listopada 2019 r. skonsolidowane dane dotyczące sektora bankowego (*consolidated banking data*, CBD) za okres kończący się 30 czerwca 2019 r. Najnowsze CBD odnoszą się do 375 grup bankowych oraz 2815 instytucji kredytowych (w tym oddziałów i filii podmiotów zagranicznych), co odzwierciedla niemal 100% bilansu sektora bankowego UE. Dane zawierają wiele wskaźników opisujących rentowność i efektywność, bilans, obciążenie aktywów, płynność, zmiany w zakresie kredytów zagrożonych (*non-performing loans*, NPLs), adekwatność kapitałową i wypłacalność. Zgodnie z opublikowanymi danymi całkowita wartość aktywów zarządzanych przez te instytucje wzrosła o 3,5%, z 33,2 bln euro do 34,4 bln euro w ujęciu rok do roku. Wskaźnik NPLs w ujęciu rocznym w całej UE spadł o 0,6 pkt proc., do poziomu 3,04%.

4.3. Raport EBC o stabilności finansowej w strefie euro

Opublikowany 20 listopada br. przez EBC półroczny [raport](#) pt. „Przegląd Stabilności Finansowej” (*Financial Stability Review*, FSR) zawiera omówienie potencjalnego ryzyka dla stabilności finansowej w strefie euro. W dokumencie przeanalizowano sytuację w otoczeniu makrofinansowym, zmiany na rynkach finansowych, w sektorze bankowym oraz w odniesieniu do innych instytucji finansowych. Ponadto w raporcie po raz pierwszy zamieszczono rozdział poświęcony zagadnieniom związanym z polityką makroostrożnościową.

Autorzy dokumentu podkreślili, że ryzyko spowolnienia wzrostu gospodarczego na świecie i w strefie euro zwiększyło się, co stanowi wyzwanie dla stabilności finansowej. Niskie stopy procentowe powinny wspierać aktywność ekonomiczną, lecz mogą także zachęcać do podejmowania nadmiernego ryzyka, co wymaga monitorowania oraz podejmowania ukierunkowanych działań makroostrożnościowych w niektórych krajach. Oznaki podejmowania nadmiernego ryzyka widoczne są w szczególności w przypadku instytucji niebankowych, takich jak fundusze inwestycyjne, towarzystwa ubezpieczeniowe oraz fundusze emerytalne. Od pewnego czasu podejmują one wyższe ryzyko i zwiększają swoje ekspozycje na bardziej ryzykowne segmenty sektora korporacyjnego i rządowego. W sytuacji nagłego przeszacowania cen aktywów finansowych rosnące ryzyko kredytowe i ryzyko utraty płynności w niektórych częściach sektora niebankowych instytucji finansowych strefy euro może spowodować, że podmioty niebankowe zareagują w sposób,

który przyczyni się do rozprzestrzenienia się negatywnych konsekwencji ich działań na inne sektory systemu finansowego. Podejmowanie nadmiernego ryzyka obserwuje się również w sektorze przedsiębiorstw niefinansowych i na niektórych rynkach nieruchomości.

W raporcie zaznaczono, że pomimo oczekiwanego niewielkiego, lecz stałego wzrostu dochodów z odsetek, opłat i prowizji perspektywy rentowności banków w strefie euro uległy dalszemu pogorszeniu. Zakłada się, że zwrot z kapitału własnego banków strefy euro pozostanie niski ze względu na słabsze perspektywy gospodarcze, jak również w wyniku utrzymującej się nieefektywności kosztowej i nadmiaru zdolności produkcyjnych. Pomimo to sytuacja w sektorze bankowym pod względem wypłacalności pozostaje stabilna. Współczynnik kapitału podstawowego Tier 1 (*common equity Tier 1 capital*, CET 1) wynosi ponad 14%, a w niekorzystnym scenariuszu testów warunków skrajnych oczekuje się, że łączny współczynnik wypłacalności pozostanie powyżej 11%.

4.4. Opinie EBC na temat projektów krajowych i unijnych regulacji w zakresie bankowości centralnej i rynków finansowych

W ramach konsultacji projektów krajowych oraz unijnych aktów prawnych EBC opublikował w listopadzie br. następujące opinie:

- do projektu hiszpańskiego dekretu królewskiego w sprawie bezpieczeństwa systemów sieciowych i informatycznych (CON/2019/38),
- do greckiej ustawy o podatku dochodowym w sprawie podatkowych czynników zniechęcających do transakcji gotówkowych (CON/2019/39),
- do projektu regulacji słowackiej w sprawie zwiększenia opłaty nakładanej na wybrane instytucje finansowe (CON/2019/40),
- do projektu regulacji szwedzkiej w sprawie obowiązku świadczenia usług gotówkowych przez określone instytucje kredytowe i oddziały instytucji kredytowych (CON/2019/41).

5. Europejski Urząd Nadzoru Bankowego

5.1. Metodyka testów warunków skrajnych sektora bankowego w UE

Europejski Urząd Nadzoru Bankowego (European Banking Authority, EBA) [opublikował](#) 7 listopada 2019 r. notę metodologiczną oraz projekty formularzy raportowania danych, które zostaną wykorzystane w testach warunków skrajnych sektora bankowego w UE zaplanowanych na 2020 r. Celem testów jest ocena odporności banków europejskich na niekorzystne warunki rynkowe. Metodyka określa zasady oceny wpływu podstawowych rodzajów ryzyka na sytuację poszczególnych instytucji. Analizowane będzie w szczególności ryzyko kredytowe, rynkowe, kredytowe kontrahenta oraz operacyjne.

Przyszłoroczne badanie, podobnie jak wcześniejsze, zostanie przeprowadzone przy założeniu tzw. bilansu statycznego. Badanie ma objąć 52 banki³, których łączne aktywa stanowią 70% aktywów sektora bankowego w UE. Z polskich banków w testach weźmie udział Bank Pekao SA oraz PKO BP SA. Badanie rozpocznie się w styczniu 2020 r., a jego wyniki mają zostać opublikowane do końca lipca 2020 r.

5.2. Raport w sprawie kredytów zagrożonych

W opublikowanym 8 listopada br. [raporcie](#) EBA przedstawił najważniejsze tendencje dotyczące jakości aktywów w europejskim sektorze bankowym. Analizy zostały przeprowadzone na próbie 150 banków i objęły dane za okres od czerwca 2015 r. do czerwca 2019 r.

Według raportu EBA w sprawie kredytów zagrożonych jakość aktywów banków europejskich znacznie się poprawiła w ciągu ostatnich czterech lat. Nadal jednak występują znaczne różnice we wskaźniku kredytów zagrożonych między poszczególnymi krajami.

EBA stwierdził, że w ostatnich latach jakość aktywów banków europejskich znacznie się poprawiła. Całkowita wartość kredytów zagrożonych spadła z 1,15 bln euro w 2015 r. do 636 mld euro w 2019 r.⁴, co spowodowało spadek wskaźnika NPLs z 6% do 3%. Urząd zwraca jednak uwagę, że w dalszym ciągu występuje duże zróżnicowanie tego wskaźnika między krajami. Zgodnie ze stanem na koniec czerwca br. najwyższy wskaźnik NPLs odnotowano w Grecji (39,2%) oraz na Cyprze (21,5%), a w pięciu krajach przekraczał 5% (Portugalia, Włochy, Bułgaria, Chorwacja, Węgry). W badanym okresie wzrósł wskaźnik pokrycia odpisami kredytów zagrożonych – z 43,6% do 44,9%.

³ Końcowa lista banków, które zostaną objęte badaniem, może się zmienić np. w wyniku fuzji lub sprzedaży podmiotów.

⁴ EBA wskazuje, że spadek wartości NPLs był spowodowany głównie sprzedażą NPLs i sekurytyzacją.

W raporcie wskazano, że do poprawy jakości aktywów banków europejskich przyczyniły się w szczególności działania organów nadzoru ukierunkowane na skuteczne rozwiązanie problemu kredytów zagrożonych. Towarzyszyły im działania banków zmierzające do poprawy zarządzania kredytami zagrożonymi. Pozytywny wpływ na redukcję NPLs miał również wzrost gospodarczy, niskie stopy procentowe i zmniejszające się bezrobocie. Z kolei głównymi barierami w rozwiązywaniu problemu NPLs są m.in.: przewlekłość procedur prawnych i zasady prawa upadłościowego, brak płynnego rynku wtórnego, na którym można byłoby sprzedać portfele kredytów z wysokim wskaźnikiem NPLs, oraz zróżnicowany sposób ujęcia NPLs w systemach podatkowych.

EBA poinformował, że podejmowane są inicjatywy mające na celu dalszą redukcję NPLs, zarówno na poziomie europejskim, jak i w poszczególnych krajach. Zwrócił jednak uwagę, że w sytuacji słabnącego wzrostu gospodarczego wszystkie banki powinny uważnie monitorować jakość swoich aktywów w celu szybkiego wykrycia jej ewentualnego pogorszenia, szczególnie w bardziej ryzykownych segmentach, i nadal aktywnie zarządzać kredytami zagrożonymi w swoich bilansach.

5.3. Raport w sprawie czynników ryzyka w sektorze bankowym UE

EBA opublikował 29 listopada br. kolejną edycję [raportu](#) przedstawiającego czynniki ryzyka dla sektora bankowego w UE. Analizy przeprowadzono na podstawie danych nadzorczych dotyczących 183 banków z 30 państw Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG), których aktywa stanowią około 80% aktywów sektora bankowego UE.

Od czerwca 2018 r. do czerwca 2019 r. wartość aktywów sektora bankowego UE wzrosła o 3%. W dalszym ciągu polepszała się również jakość aktywów, jednak wolniej niż w poprzednich latach – wskaźnik NPLs spadł z 3,6% do 3%. Z kolei wskaźnik CET 1 po latach zauważalnego wzrostu ustabilizował się na poziomie około 14,4%. Nieznacznie spadła rentowność banków – średni wskaźnik zwrotu z kapitału własnego obniżył się z 7,2% do 7%.

Jako zagrożenie dla banków EBA wskazuje utrzymujące się na podwyższonym poziomie ryzyko operacyjne. Wynika ono przede wszystkim z ryzyka technologicznego i informatycznego oraz rosnącej liczby spraw dotyczących prania pieniędzy i finansowania terroryzmu, których skutkiem mogą być koszty prawne i reputacyjne dla banków.

Wraz z raportem EBA [opublikował](#) również dane na temat sytuacji finansowej europejskich banków, przygotowane w ramach tzw. ćwiczenia ujawniającego (*transparency exercise*). Tabele zawierają szczegółowe informacje m.in. na temat pozycji kapitałowych, ekspozycji na ryzyko oraz jakości aktywów 131 banków z 27 państw UE i EOG. Dane są przedstawione na najwyższym poziomie konsolidacji i dotyczą stanu na 30 września 2018 r., 31 grudnia 2018 r., 31 marca 2019 r. oraz 30 czerwca 2019 r.

6. Inne

6.1. Nowa polityka kredytowa EBI dla sektora energetycznego

Europejski Bank Inwestycyjny [przedstawił](#) 14 listopada br. nową strategię klimatyczną, w ramach której z końcem 2021 r. zaprzestanie finansowania projektów związanych z paliwami kopalnymi. Ze względu na nowe, surowe normy emisyjne nowa [polityka kredytowa EBI](#) praktycznie wyklucza finansowanie inwestycji związanych z wytwarzaniem energii elektrycznej z węgla kamiennego i brunatnego, a także uniemożliwia finansowanie projektów dotyczących infrastruktury oraz wytwarzania energii z gazu ziemnego. W ramach nowej strategii bank będzie wspierał finansowanie odnawialnych źródeł energii, technologii niskoemisyjnych lub bezemisyjnych, elektromobilności, projektów służących poprawie efektywności energetycznej oraz wprowadzaniu innowacji w dziedzinie czystej energii.

EBI będzie współpracować z Komisją Europejską w celu wspierania inwestycji za pośrednictwem Funduszu Sprawiedliwej Transformacji – będzie mógł sfinansować maksymalnie 75% kosztów nowych projektów energetycznych realizowanych w państwach UE. EBI będzie stopniowo zwiększać udział finansowania projektów proekologicznych, tak aby od 2025 r. stanowiły 50% łącznej wartości jego operacji kredytowych.

EBI będzie również dążyć do zwiększenia oddziaływania inwestycji służących wspieraniu transformacji energetycznej także poza UE.

6.2. Czwarty raport na temat wzmocnionego nadzoru nad Grecją

W opublikowanym 20 listopada br. przez Komisję Europejską czwartym [raporcie](#) dotyczącym wzmocnionego nadzoru w odniesieniu do Grecji (*Enhanced Surveillance Report*) oceniono postępy w wywiązywaniu się Grecji ze zobowiązań podjętych w czerwcu 2018 r. Przygotowanie dokumentu poprzedziła misja przedstawicieli KE i EBC w Atenach w dniach 23–26 września, w której uczestniczyli również przedstawiciele MFW i ESM.

W raporcie dokonano przeglądu bieżącej sytuacji gospodarczej i fiskalnej Grecji, sytuacji w sektorze finansowym, na rynku pracy oraz warunków finansowania się kraju na rynku długu i możliwości obsługi zadłużenia. Zaznaczono, że Grecja podjęła niezbędne działania w celu realizacji swoich zobowiązań z 2018 r., których termin realizacji przypadał na pierwszą połowę 2019 r. Autorzy dokumentu podkreślili wysiłki nowej administracji w ciągu ostatnich miesięcy, zmierzające do spełnienia uzgodnionych zobowiązań, a także wskazali, że dalsze działania są kluczowe dla ukończenia reform lub ich przyspieszenia.

Zapowiedzi wydarzeń w grudniu 2019 r.

Data	Wydarzenie
2–3 grudnia	posiedzenie Rady Organów Nadzoru Europejskiego Urzędu Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych (ESMA)
5 grudnia	Posiedzenie Rady Ecofin
12 grudnia	posiedzenie Rady Prezesów EBC z decyzją w sprawie polityki pieniężnej
12–13 grudnia	Posiedzenie Rady Europejskiej
16–19 grudnia	sesja plenarna Parlamentu Europejskiego
18 grudnia	posiedzenie Rady Prezesów EBC bez decyzji w sprawie polityki pieniężnej
19 grudnia	posiedzenie Rady Generalnej Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego (ESRB)

Wykaz skrótów

ABSPP	<i>asset-backed securities purchase programme</i> , program Europejskiego Banku Centralnego skupu papierów wartościowych zabezpieczonych aktywami
APP	<i>asset purchase programme</i> , programu skupu aktywów Europejskiego Banku Centralnego
BLS	<i>euro area bank lending survey</i> , badanie akcji kredytowej banków strefy euro
CBPP3	<i>covered bond purchase programme 3</i> , trzeci program Europejskiego Banku Centralnego skupu obligacji zabezpieczonych
CCP	central counterparties, kontrahenci centralni
CECL	<i>current expected credit loss</i> , bieżące oczekiwane straty kredytowe
CET 1	common equity Tier 1 capital, kapitał podstawowy Tier 1
CSPP	<i>corporate sector purchase programme</i> , program Europejskiego Banku Centralnego skupu aktywów sektora przedsiębiorstw
CRD IV	Capital Requirements Directive IV, dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi, zmieniająca dyrektywę 2002/87/WE i uchylająca dyrektywy 2006/48/WE oraz 2006/49/WE
CRR	Capital Requirements Regulation, rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012
DNB	dochód narodowy brutto
EBA	European Banking Authority, Europejski Urząd Nadzoru Bankowego

EBC	Europejski Bank Centralny
EBI	Europejski Bank Inwestycyjny
ECL	<i>expected credit loss</i> , oczekiwane straty kredytowe
Ecofin	Economic and Financial Affairs Council, Rada do Spraw Gospodarczych i Finansowych
EDIS	European Deposit Insurance Scheme, europejski system ubezpieczenia depozytów
EIOPA	European Insurance and Occupational Pensions Authority, Europejski Urząd Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych
EMIR	European Market Infrastructure Regulation, rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012 z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie instrumentów pochodnych będących przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym, kontrahentów centralnych i repozytoriów transakcji
EOG	Europejski Obszar Gospodarczy
ESM	European Stability Mechanism
ESRB	European Systemic Risk Board, Europejska Rada ds. Ryzyka Systemowego
FATF	Financial Action Task Force, Grupa Specjalna ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy
KE	Komisja Europejska
MSSF 9	Międzynarodowy Standard Sprawozdawczości Finansowej 9
NPLs	<i>non-performing loans</i> , kredyty zagrożone
PSPP	<i>public sector purchase programme</i> , program Europejskiego Banku Centralnego skupu papierów wartościowych wyemitowanych przez sektor publiczny

SRF	Single Resolution Fund
TLTRO	<i>targeted longer-term refinancing operations</i> , ukierunkowane dłuższe operacje refinansujące
UE	Unia Europejska
USA	United States of America, Stany Zjednoczone Ameryki Północnej

www.nbp.pl

